

Historia - Upplysningen: idéer och förändring

Årskurs: Åk. 7 - 9

Ämne: Historia

Tema: Upplysningen: idéer och förändring

Ordkollen

Här listas tio ämnesord på läxans tema som är bra att känna till betydelsen av.

1. **Upplysning:** En intellektuell rörelse under 1600- och 1700-talen som betonade förnuft, vetenskap och individuell frihet.
2. **Rationalism:** Filosofisk inriktning som lägger vikt vid förnuftets makt att förstå världen.
3. **Empiricism:** Teoretisk hållning som betonar erfarenhet och sinnesintryck som grunder för kunskap.
4. **Absolutism:** Styrelseskick där monarken har obestridd makt över staten och folket.
5. **Sociala kontraktet:** Teori om att samhället bildas genom ett avtal mellan styrande och styrda för att garantera rättigheter.
6. **Sekularisering:** Process där religionens inflytande på samhället minskar.
7. **Kritik av auktoritet:** Upplysningens idé om att ifrågasätta traditionella maktstrukturer och etablerade institutioner.
8. **Naturrätt:** Tanken om medfödda rättigheter som alla människor har, oberoende av lagar och traditioner.
9. **Frivilliga sällskap:** Organisationer bildade av individer för gemensamma intressen, ofta spridda av upplysningens idéer.
10. **Teknokratisk tro:** Tro på att teknisk och vetenskaplig expertis kan lösa samhällsproblem.

Instuderingsfrågor

1. Vad kännetecknar Upplysningstiden?
2. Vilken roll spelade förnuftet under Upplysningen?
3. Nämn två viktiga filosofer från Upplysningen och deras idéer.
4. Hur påverkade Upplysningen samhällsförändringar?
5. Vad innebär sekularisering och hur påverkade det samhället?
6. Förklara begreppet sociala kontraktet.
7. Hur utmanade Upplysningen den absoluta monarkin?
8. Vad är naturrätt och hur relaterar det till Upplysningen?
9. Beskriv empiricismens betydelse under Upplysningen.
10. Hur bidrog frivilliga sällskap till spridningen av upplysningens idéer?

Övning

Nedan listas uppgifter och fyra svarsalternativ. Du ska ringa in det alternativ som är korrekt. Observera att av de fyra alternativen är endast ett korrekt.

Beskrivning/Svar/Definition	A	B	C	D
Definition av Rationalism	Tro på erfarenhet som källan till kunskap	Förnuftets användning för att förstå världen	Styrelseskick med monarkens obestridda makt	Filosofi som fokuserar på känslor
En viktig upplysningsfilosof	Immanuel Kant	Jean-Jacques Rousseau	Thomas Hobbes	Sigmund Freud
Upplysningens bidrag till utbildning	Införande av religiös läroplan	Betoning på gamla traditioner	Främjande av vetenskap och kritiskt tänkande	Minskat fokus på utbildning
Vad var absolutismens kärna	Delad makt mellan kung och parlament	Monarkens oinskränkta makt	Demokratiskt valda ledare	Folkstyre
Naturrättens betydelse	Skapad av monarken	Universella mänskliga rättigheter	Temporära lagar beroende av kultur	Fokus på teknisk utveckling
Empiricismens huvudsakliga fokus	Filosofiska spekulationer	Kunskap baserad på erfarenhet	Strikt religiös tro	Absolut makt
En följd av sekularisering	Ökat religiöst inflytande	Minskad religionens roll i samhället	Ökad användning av religiösa lagar	Mer teokratisk styrning
Sociala kontraktet innebär	Ett formellt skrivet avtal mellan länder	Ingen statlig styrning	Ett avtal mellan styrande och styrda	Ekonomiskt samarbete mellan stater
Vad kännetecknar frivilliga sällskap under Upplysningen	Reglerade av staten	Begränsat till religiösa grupper	Organiserade av individer för gemensamma mål	Endast för adeln
Teknokratisk tro under Upplysningen	Tro på magi och övernaturliga krafter	Tro på vetenskap och teknologi som lösning	Tro på traditionell visdom	Tro på gudomlig intervention

Skrivuppgifter

Här presenteras tre olika skrivuppgifter som är utformade på tre olika svårighetsnivåer: enkel, medel och svår.

Skrivuppgift 1: Beskriv Upplysningens Inverkan

Beskriv hur Upplysningens idéer förändrade samhället under 1700-talet.
Diskutera minst två specifika förändringar.

Svarslängd: ca. 250 ord (En halv sida)

Skrivuppgift 2: Jämför Filosofernas Tankar

Välj två upplysningsfilosofer och jämför deras idéer om förnuft och frihet. Ge konkreta exempel på deras skrifter.

Svarslängd: ca. 350 ord (En sida)

Skrivuppgift 3: Analys av Upplysningens Legacy

Analysera hur Upplysningens idéer fortsatt påverkar dagens samhälle.
Fokusera på demokrati och mänskliga rättigheter.

Svarslängd: ca. 400 ord (En och en halv sida)

Tags: [Läxa](#)